

Böyük Qayıdış: yurdlarımıza dönüş

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə 2020-ci ildə 44 gün davam edən Vətən müharibəsindəki tarixi qələbədən dərhal sonra Ermənistən tərəfindən vandallığı məruz qalan ərzilərimizdə bərpa və yenidənqurma işləri başladı. Dağıdılmış kəndlərin və şəhərlərin yerində qısa müddətdə "ağılı kənd"lərin təməli qoyuldu. Əzəli sakinlərimiz doğma torpaqlarına qaydırılar və Böyük Qayıdış davam etməkdədir.

Zəfər qazanmağımızdan 4 ildən artıq bir müddət keçəsə de görülen işlərin miqyası genişdir. Süretlə aparılan işlər və Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin bu ərazilərə mütəmadi olaraq sefər etməsi, eləcə də imzaladığı sərəncamlar, verdiyi tapşırıq və qərarlar Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun sürətli və keyfiyyətli yenidən qurulmasında özünü göstərir. Azərbaycanın iqtisadi gücü işğaldan azad olunan ərazilərdə yeni həyatın başlanmasına imkan verir. Dayanıqlı sülhə, tərəqqiye əsaslanan Azərbaycan Vətən müharibəsindən ötən müddətdə azad olunmuş ərazilərin minalarдан və partlamamış hərbi sursatdan təmizlənməsi, müasir yaşayış, istehsal və xidmət infrastrukturunun qurulması istiqamətində kifayət qədər layihələri həyata keçirib. Eləcə də nəqliyyat-kommunikasiya xətlərinin bərpası, xüsusi Zəngəzur dəhlizinin açılması istiqamətində mühüm işlər görülüb. İşğaldan azad olunan ərazilərimiz kimi, Ağdərə də yeni dövrünü - abadlıq-quruculuq dövrünü yaşayır. Ağdərə rayonunun Həsənəriz kəndinə növbəti köç prosesi gerçəkləşib. Qeyd edək ki, Həsənəriz kəndi İkinci Qarabağ müharibəsinin nəticələrinə əsasən, Rusiya sülhməramlı kontingentinin nəzarətində ididir. 2023-cü il sentyabrın 20-də Azərbaycan Ordusunun Qarabağda keçirdiyi antierror əməliyyatı nəticəsində Həsənəriz kəndi Azərbaycanın nəzarətinə qaytmışdır. 5 dekabr 2023-cü ildə kənd Ağdərə rayonunun tərkibinə daxil edilib. Həsənəriz kəndində texminən 500-cü ildə tikilmiş Alban məbədi yerləşir.

MƏRHƏLƏLİ ŞƏKİLDƏ DAVAM EDƏN KÖÇ KARVANLARI

2025-ci il martın 3-də Ağdərə rayonunun Həsənəriz kəndinə ilk köç karvanı çərçivəsində 25 ailədən ibarət, ümumilikdə 91 nəfərlik

Ağdərə rayonunun Həsənəriz kəndinə ümumilikdə 70 ailə (238 nəfər) köçürülüb

birinci sakin qrupu köçürülmüşdür. İlk mərhələdə kəndə köçənlər Azərbaycanın müxtəlif bölgələrində müvəqqəti olaraq yataqxanalarda, sanatoriyalarda və inzibati binalarda məskunlaşmış keçmiş məcburi köçkünləilər olmuşdur. 2025-ci il martın 6-də Həsənəriz kəndinə daha 75 nəfərdən ibarət 25 ailə köçürülmüşdür. Onlar kənddə yeni inşa edilmiş fərdi yaşayış evlərinə yerləşdirilmişlər. 2025-ci ilin mart ayına olan məlumatə görə, ümumilikdə kəndə 166 nəfərdən ibarət 50 ailə köçürülmüşdür. İşğaldan azad edilmiş ərazilərə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Programı çərçivəsin-

da Ağdərə rayonunun Həsənəriz kəndinə bir müddətdir merhələli şəkildə köç davam edir. Aprelin 11-də 72 nəfərdən ibarət 20 ailə olmaqla yurd yerlərinə köçürülüb. Bu gün də daxil olmaqla kəndə ümumilikdə 70 ailə (238 nəfər) köçürülüb. Aprel ayının sonuna dek daha 40 ailə bura köç edəcək. Kənddə yenidənqurma, tikinti və bərpa işləri də gedir. Həsənəriz kəndində bütün sosial və kommunal xidmətlər yenidən qurulub. Kənd fasiləsiz olaraq elektrik enerjisi, içməli su və təbii qazla təmin edilib.

"RAHAT YASAMAQ, İSLƏMƏK ÜÇÜN BÜTÜN İMKANLAR VAR"

Qeyd edək ki, Ağdərə rayonunun Suqovuşan kəndində də yeni həyat başlayıb. Vurğulamaq yerine düşər ki, kəndə köçərək ümumilikdə 180 ailə (591 nəfər) siyahıya alınıb. 2,3 hektar sahədə yaradılan kompleks 5 mərtəbəli olmaqla 5 yaşayış binalardan ibarətdir. Bu binalarda ümumilikdə bir, iki, üç və dördətəqili 190 mənzil var.

Kənddə yararsız vəziyyətdə olan 144 şagird yerlik tam orta məktəbin binalında da əsaslı təmir işləri aparılıb. Bundan eləvə, ümumi gücü 7,8 meqavat olan "Suqovuşan-1" və "Suqovuşan-2" Kiçik Su Elektrik stansiyaları yenidenqurmadan sonra istifadəyə verilib. Suqovuşanda "istirahət kompleksi layihəsi" icra olunub.

Ərazisi 6 hektar olan kompleksdəki 16 kotec və 2 mərtəbəli hotel binasında əsaslı təmir işləri aparılıb. "Burada yaşamaq üçün bütün şərait var. Evlər çox gözəl, geniş, işıqlı evlərdir. Təbii də təbii olaraq bu bölgəyə eləvə deyər verir. Gözəl su anbarının yanında yaşamaq, elbəttə ki, adamın zövqünü oxşayır. Ona görə burada yaxşı, rahat yaşamaq, işləmek üçün bütün imkanlar var və şadəm ki, artıq Suqovuşan kəndində də keçmiş köçkünlər yerləşirler", - deyə Prezident bildirib. Suqovuşan İkinci Qarabağ müharibəsinin ilk həftəsində işgalçılarından azad edilib. Suqovuşan Azərbaycan Ordusu üçün çox böyük strateji əhəmiyyətə malik ərazilərdən idi. Suqovuşanın azad edilməsi ilə mühüm əhəmiyyətə malik təminat yolları Azərbaycanın nəzarətine keçdi. Bu döyüşlərdə Ermənistən ordusu xeyli canlı qüvvə və texnika itirdi. Suqovuşan strateji baxımdan çox əhəmiyyətli olduğundan bu yaşayış məntəqəsinin azad edilməsi Azərbaycan Ordusuna ətrafdakı əraziləri nəzarətdə mühüm rol oynadı. "Bu kənd İkinci Qarabağ müharibəsinin ilk həftəsində işgalçılarından azad edilmişdir. Bu, bizim birinci əhəmiyy-

əti uğurlarımızdan, hərbi qələbələrimizdən biri idi. Bildiyiniz kimi, 44 gün ərzində bizim Ordumuz, bütün Silahlı Qüvvələrimiz ancəd irəliye gedirdi və hər bir kəndin, hər bir qəsəbənin azad olunması Ordumuza, bütün xalqımıza eləvə ruh verirdi. Özü də böyük yaşayış məntəqəsinin işgalçılarından azad edilməsi xüsusi əhəmiyyətə malik idi", - deyə Prezident diqqətə çatdırıb: "Suqovuşan kəndi birinci kənd idi ki, işgalçılarından azad edildi. Təkçə bununla bu kəndin əhəmiyyəti məhdudlaşdırıb. Çünkü bildiyiniz kimi, bunun çox böyük strateji əhəmiyyəti var. Bax, bu kəndin ətrafında və su anbarının ətrafında yerləşən bütün mövqelərdə qanunsuz silahlı birləşmələr, Ermənistən ordusunun şəxsi heyəti yerləşmişdi".

SEPARATÇILARIN QOVULMASI İLƏ ÖLKƏMİZİN SUVERENLİYİ VƏ ƏRAZİ BÜTÖVLÜYÜ TAM BƏRPA OLUNDU

Xatırladaq ki, Azərbaycan Ordusu anti-terror tədbirlərinin karşısını alaraq tariximizə uğurlar həkk etdi. Cəmi 23 saat 43 dəqiqə ərzində keçirilən əməliyyatın əsas məqsədi Qarabağda qanunsuz yerləşdirilmiş erməni silahlı qüvvələrinin zərərsizləşdiriləsi, onların hərbi obyektlərinin məhv edilməsi və Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün tam təmin olunması idi. Əməliyyat zamanı Azerbaycan Ordusu müasir hərbi texnika və yüksək dəqiqlikli vasitələrdən istifadə edərək strateji mövqelərdə yerləşdirilmiş qanunsuz erməni silahlı qüvvələrini sıradan çıxardı. Beleliklə, Ağdərə, Xoçavənd, Xocalı və Xankəndidən separatçıların qovulması ilə ölkəmizin suverenliyi və ərazi bütövlüyü tam bərpa olundu. Tədbir zamanı şanlı orduımız tərəfindən mülki əhali və infrastruktur obyektləri qətiyyən hədəf alınmamış, yalnız legitim hərbi hədəflər sıradan çıxarılmışdır. Bütün bu tədbirlər sübüt edir ki, Azərbaycan dövləti hər zaman erməni əsilli əhalisinin təhlükəsizliyini təmin etmək üçün tədbirlər görməye hazırlıdır.

HƏDƏFLƏRƏ ÇATMAĞA XİDMƏT EDƏN MÜHÜM SƏNƏD

Məlumdur ki, ərazilərdə təhlükəsiz yaşayışı və dövlət idarəetməsini təşkil etmək, şəhər, qəsəbə və kənd yaşayış məntəqələrinin tikintisini və dayanıqlı infrastruktur təminatını həyata keçirmək, müasir standartlara uyğun xidmətlərin yaradılmasını təmin etmək, ərazilərdə məskunlaşacaq əhalinin sosial müdafiəsinə gücləndirmək, əhalinin məşğulluq imkanlarını artırmaq, dayanıqlı sosial-iqtisadi inkişafı təmin etmək və s. məqsədi ilə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev "Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət programı"nın təsdiq edilməsi haqqında Sərəncam imzalayıb. İşğaldan azad edilmiş ərazilərə Böyük Qayıdış Azərbaycanın 2030-cu ilədək beş Milli Prioritetindən biri kimi müəyyən olunub. Bu Milli Prioritetlərə əsaslanan "Azərbaycan Respublikasının 2022-2026-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası" yeni inkişaf mərhələsindəki hədəflərə çatmağa xidmət edən mühüm sənəddir. I Dövlət Programına uyğun olaraq, işğaldan azad olunmuş ərazilərin yenidən qurulması, dayanıqlı inkişafı və həmin ərazilərdə yüksək həyat səviyyəsinin təminatı üçün genişmiqyaslı bərpa-quruculuq işləri həyata keçirilir.

Zümrüd BAYRAMOVA